

[Halvdan Hendriksen.]

ændring af levesæt og levevilkår og rede til med åbent sind at opfylde de krav, den nye tid stiller. Ja, måtte den nye tid i samarbejdet og sammenholdets ånd bringe den grønlandske befolkning den lykke og tryghed, vi alle ønsker dette nøjsomme og udholdende lille folk!

Forslaget til lov om tillæg til normeringslov for finansåret 1950—51, som den højtærede statsminister ligeledes forelagde, kan jeg ganske tiltræde. Det er nødvendiggjort af de beslutninger, der er truffet af Grønlandskommissionen, og bør derfor hurtigst vedtages af det høje landsting.

Oluf Johansen: Selvom det kan siges, at Danmark fra Hans Egedes tid til i dag har ledet udviklingen i bedste forståelse med den grønlandske befolknings ønsker, må man ganske naturligt nå et tidspunkt, hvor man erkender, at tiden er blevet en anden og der skal andet og mere til økonomisk, kulturelt og administrativt, for at befolkningen kan følge med i tidens udvikling. Selvom Danmark og det danske folk med oprejst pande kan lade sin administration og hjælp og støtte til Grønland vurdere, må det erkendes, at man ikke kan afvise kritik, men vi har også lov til at være stolte over, at vi selv er med i denne kritik som kritiske vurderere af forholdene, som selvkritikere, der gerne vil medvirke til bedre forhold. Ud fra dette danske synspunkt og ud fra Grønlands vågende forståelse for grønlændernes tarv i sundhedsmæssig, kulturel, økonomisk og erhvervsmæssig henseende har man i et forstående samarbejde fra begge sider gennem forhandling i Grønlandskommissionen kunnet arbejde sig frem til det her foreliggende.

Denne nydannelse af Grønlands forhold er i virkeligheden et stort gennembrud for Grønland og det grønlandske folk: De gamle grønlandske erhverv svigter, og man må se sig om efter nye erhvervsmuligheder. Disse findes heldigvis, ikke mindst i det rige fiskeri ved Grønland, men det må gennemgå en betydelig ændring. Der kræves uddannelse i moderne fangstmetoder og større både, der ikke alene holder sig til kystfiskeriet, mere søgående både. Hertil kræves kapital og organisation og behandling af fangsten og salg af udbyttet. Hertil skal Danmark gerne yde sin hjælp, men det vil være rimeligt, at den grønlandske befolkning selv er med i alt dette nye. Det er deres nye tid, der gennem denne lovgivning skal virkeliggøres.

Det er på kommissionens enstemmige betænkning, at de foreliggende lovforslag er opbygget. Det siger sig selv, at disse forslag

ikke kan afstikke regler for alt, det drejer sig i stor udstrækning om en rammelovgivning og en rammelovgivning med vidtgående bemyndigelser.

Forslaget om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelse m. v. betyder, at grønlænderne gennem deres folkevalgte repræsentanter får en større indflydelse på landets anliggender, ligesom ophævelsen af den gældende sysselrådsordning betyder, at de danske, der opholder sig i Grønland, kun får indflydelse i kraft af den tillid, de nyder, enten ved at vælges eller blive tilkaldt som sagskyndige. For at få den samme valgretsalder over hele riget må vi så se hen til den forventede 23 års valgretsalder. Det betyder for Grønlands vedkommende, at man skal forhøje valgretsalderen fra 22 til 23 år. Hvad det betyder i sammenligning med den valgretsalder, vi har her i det høje ting, behøver jeg ikke at nævne. Bestemmelsen om de to tilforordnede i Grønlandsudvalget er sikkert hensigtsmæssig i retning af at skabe kontakt mellem landsrådet og rigsdagen.

På skolevæsenets område tilstræbes en udveksling af lærerkræfter, og jeg nærer håb om, at dygtige danske lærere og lærerinder i stort omfang vil tage en gerning op i den grønlandske skole. Derved kan så grønlandske lærerkræfter frigøres, så at de kan benytte sig af adgangen til videre uddannelse herhede. Dette vil ikke blot give en naturlig udveksling, men tillige give den grønlandske befolkning mulighed for at tilegne sig dansk kultur, og de grønlandske lærere vil gennem deres gerning kunne øve en kulturel indsats. Jeg vil formene, at det ikke blot vil få sin betydning for det rent undervisningsmæssige, men at det vil bidrage på en god måde til en folkelig og kulturel udvikling, der vil kunne sætte sit præg også på erhvervslivet deroppe. I forbindelse hermed vil jeg også understrege den betydning, det vil have, at kirkens tjenere fritages for det skolearbejde, der hidtil har været dem pålagt.

Hvad angår lovgivningen om sundhedsvæsenet, tages her sigte både på det forebyggende og det helbredende, hvad der ganske afgjort er hårdt tiltrængt. Boligforholdene og vandforsyningsforholdene må forbedres.

Med hensyn til handelsforholdene skal der jo ske en betydelig ændring ved ophævelsen af monopolet og overgangen til andre handelsformer. En koncessionsordning skal indtil videre danne grundlag for den grønlandske handel, men hvis denne koncession ledes efter lovens ånd og rette mening, vil det give et selskab eller private mulighed for at opbygge et hensigtsmæssigt erhvervsliv i Grønland. Den prisudligningsfond, der er